

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ЗМІ НА СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ

Ольга ХОМ'ЯК

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Розбудова сучасного суспільства та формування його інформаційного простору стає важливим чинником соціалізації молоді. Велика кількість інформації і можливостей щодо її отримання має потенційні позитивні та негативні впливи на соціальний вибір молодої людини. Оскільки ще не зовсім зміцнілою свідомістю молоді найлегше керувати та маніпулювати, дослідження питання впливу сучасної інформації на молодь є актуальним.

Нині інформація виходить далеко за межі простого інформування, позаяк розрахована на формування певного ставлення до світу, подій та суспільства загалом. Особливе місце в цьому процесі посідають ЗМІ, що зумовлено їх доступністю та можливістю візуалізації інформації. До дослідження питання впливу засобів масової інформації на свідомість та формування світогляду людини зверталися Почепцов Г. Г., В. Ю. Степанов, Л. П. Соломатіна, Н. В. Розенберга ін.[1; 5; 4; 3].

На сучасному етапі розвитку суспільства засоби масової інформації увійшли в кожен дім, а тому «суспільство поступово входить у залежність від їхнього функціонування» [5, с. 269]. Масмедіа фактично являє собою систему неформальної освіти та просвітництва. Зокрема, згідно з останнім дослідженням, близько 60% опитаних студентів вільний від занять час проводять за комп'ютером, 92% вказали, що використовують Інтернет щодня, 8% – 4-6 раз на тиждень. Метою перебування в мережі Інтернет називають спілкування – 92%; пошук інформації учбового змісту – 61,5%; отримання цікавої інформації з різних питань – 58%; перегляд художніх фільмів – 42%; розваги – 38% [2, с.158].

В арсеналі сучасних ЗМІ є велика кількість методів і способів подачі інформації, яка дозволяє сприймати сконструйоване, як реальне. Зокрема, посилення на «інформовані джерела» або «особливу поінформованість» про події, що відбуваються в країні та світі, створюють відчуття об'єктивності й незалежності фактів або суджень. Також використовується кліповий характер подання інформації: відсутність або короткочасність пояснень і коментарів, стислих анонсів та оглядів, зменшення кількості інтелектуальних програм та збільшення кількості рекламних повідомлень, що впливають на мислення сучасного споживача ЗМІ.

Ринкові умови функціонування суспільства впливають і на ЗМІ, які у битві за своє існування змушені використовувати всі засоби, що дозволяють зацікавити велику аудиторію «споживачів». Особливий вплив забезпечується привабливістю візуального образу, завдяки чому виникає ілюзія отримання достовірних знань про світ і події в ньому. Такі тенденції взаємодії ЗМІ та суспільства особливо помітні в діяльності телебачення, яке через візуальну картинку викликає у аудиторії певні емоції та перетворює споживача інформації у «овоча», практично позбавленого власної думки. Телебачення сьогодні також подає багато інформації про малі і великі трагічні події, що сприяють формуванню атмосфери страху. На тлі емоційного дискомфорту у свідомість молодої людини можна впровадити будь-яку ідею. Більше того, довести до повної соціальної апатії.

Спрощені життєві стандарти пропонує нині і так звана культура «зірок», яка створена ЗМІ і представлена рекламними роликами різноманітних «мильних опер», сценаріями молодіжних ток-шоу та інтерв'ю з «зірками». Ця культура, нав'язана нам ЗМІ, сприяє поширенню шаблонів поведінки та стилів одягу, які асоціюються в молодіжному середовищі з цінностями успіху.

Рациональне використання послуг ЗМІ означає акцентування уваги на тому, що потрібно представнику молодіжного середовища, наприклад, для навчання, підвищення рівня власної ерудованості, зацікавленості у тих чи інших питаннях, проблемах національної та світової політики. Проте для деякої частини молодих людей нерегульоване надання інформації згубно позначається на їх здатності до самоконтролю за своєю поведінкою та

активізує ірраціональні сфери їх свідомості. Першочергово це стосується молодих людей, якімають низьку самооцінку, у яких відсутня сильна стійка мотивація в житті. Особливе занепокоєння викликає факт зростання немотивованої агресії та відсутність визначених моральних орієнтирів. А засилля різного гатунку фільмів про подвиги «сучасних героїв» нав'язує молоді норми та принципи моралі, заснованої на культурі насильства, жорстокості, бездуховності, егоїзму.

Безумовно, на даному етапі розвитку неможливо ізолювати молоду людину від використання таких ресурсів, але потрібно сформувати шляхи нейтралізації негативного впливу. Важливу роль у цьому процесі буде відігравати родина, яка зможе правильно зорієнтувати молоду особистість у цих інформаційних потоках, а також держава, яка, однозначно, повинна контролювати законність інформації та її зміст. Попри все, вмиле використання можливостей засобів масової інформації може сприяти розвитку гармонічної, врівноваженої та освіченої людини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Почепцов Г. Г. Информационные войны. К.: Ваклер, 2003. 658 с.
2. Психологічні чинники впливу ЗМІ на формування особистості сучасної молоді / Л. М. Король, С. М. Максимець // Наука і освіта. 2014. № 5. С. 157-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2014_5_30
3. Розенберг Н. В. Влияние средств массовой информации на способ жизни молодежи. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vliyanie-sredstv-massovoy-informatsii-na-obraz-zhizni-molodezhi/viewer>
4. Соломатіна Л. П. Феномен Інтернет-залежності молоді. Болонський процес: шляхи до мобільності студентів, академічного та адміністративного персоналу в рамках загальноєвропейського простору вищої освіти: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, 18-21 травня 2005 р., м. Судак. К.: МАУП, 2005. С. 269-279.
5. Степанов В. Ю. Вплив засобів масової інформації на свідомість молоді. URL: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura38/08.pdf

РОЗДІЛ 3 ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЦІННІСНИХ ПАРАМЕТРІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ САМОСВІДОМОСТІ НАРОДУ ЗА П.КАПТЕРЄВИМ

Вікторія ВОРОЖБИТ-ГОРБАТЮК, Наталія БОРИСЕНКО

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Сьогодні культурно-історичного розвитку українського народу позначене девальвацією ціннісних орієнтирів. Критичне осмислення минулого допоможе окреслити надбання теорії, використати переваги історико-педагогічного дискурсу в сучасних виховних практиках. Наразі вузловим аспектом ціннісних орієнтирів виховання дітей і молоді є проблема узгодженості ціннісних установок та пізнавальних компонентів у діях учителів, урядовців та здобувачів усіх рівнів освіти.

Розглядаючи різні підходи до проблеми виховних цінностей в історико-педагогічній науці, ми відмітили важливість поглядів окремих особистостей – вчених, філософів, просвітників, педагогів на формування аксіологічних пріоритетів виховання. Серед історичних постатей виразною є П. Каптерев. Просвітник, педагог, критик історії педагогіки, він писав про те, що кожен діяч, вступаючи у педагогічний процес, формулює свої вимоги,